

## TÀI LIỆU BỔ TRỢ KIẾN THỨC NGỮ VĂN 12

### CHỨC NĂNG CỦA VĂN HỌC

**Chức năng văn học là gì?** Chức năng văn học là vai trò vị trí của văn học trong đời sống xã hội, là tác dụng, giá trị xã hội của văn học đối với đời sống tinh thần của con người. Văn học là hiện tượng đa chức năng, các chức năng gắn bó hữu cơ không tách rời nhau. Sự gắn bó giữa các chức năng làm cho văn học có sức tác động sâu xa, bền bỉ, có sức sống mãnh liệt, lâu dài trong đời sống tinh thần của con người. Nói đến chức năng của văn học là nói đến mục đích sáng tác tác phẩm văn học, đến vấn đề viết để làm gì?

#### 1. Chức năng nhận thức

- Văn học có chức năng khám phá những quy luật khách quan của đời sống xã hội và đời sống tâm hồn của con người. Tác phẩm văn học là quá trình nhà văn khám phá và lí giải hiện thực rồi phản ánh vào tác phẩm. Mỗi nhà văn đều ở một thời đại nhất định bởi vậy văn chương là tiếng nói của các thời đại phản ánh hiện thực đời sống, đạo đức xã hội, thậm chí phơi bày những mặt trái của xã hội ấy để góp phần cải tạo xã hội. Không phải ngẫu nhiên đã có người cho rằng văn học có khả năng cung cấp tri thức bách khoa về đời sống “*Văn học là cuốn sách giáo khoa của đời sống*”

- Văn học có khả năng đáp ứng nhu cầu của con người muốn hiểu biết về thế giới xung quanh và chính bản thân mình. Chính cuốn sách ấy đã thể hiện một cách tinh tế và sắc sảo từng đổi thay, từng bước vận động của xã hội. Nó tựa như “*chiếc chìa khoá vàng mở ra muôn cánh cửa bí ẩn, đưa con người tới ngưỡng cửa mới của sự hiểu biết thế giới xung quanh*”.

- Văn học có thể đem đến những nhận thức, hiểu biết sâu rộng cho con người về nhiều mặt của cuộc sống ở:

+ Không gian khác nhau: tri thức về các quốc gia, vùng miền, xứ sở... khác nhau.

+ Thời gian khác nhau: quá khứ, hiện tại, tương lai

+ Hiểu biết phong phú ở nhiều lĩnh vực: văn học, lịch sử, địa lí, văn hóa...

+ Hiểu được bản chất của con người nói chung về tư tưởng, tình cảm, khát vọng, sức mạnh, mục đích tồn tại giúp con người mài sắc cảm giác, biết phân biệt thật giả, biết cảm nhận tinh tế sự phong phú của thế giới cảm tính, phát hiện cái chung, cái bản chất, cái mới lạ, sâu xa qua cái ngẫu nhiên cá biệt, cái quen thuộc, cái bình thường.

- Tác phẩm văn học đem tới cho người đọc những kiến thức xã hội phong phú. Nhưng đây không phải là mục đích cuối cùng của nhà văn. Mục đích của văn học chính là giúp người đọc từ chỗ nhận thức về con người, về cuộc sống rồi tự nhận thức được chính mình, khám phá được giá trị và năng lực vô tận của mình để phấn đấu, sáng tạo.

## 2. Chức năng giáo dục

- Giá trị giáo dục của văn học xuất phát từ nhu cầu hướng thiện của con người. Chức năng giáo dục thường được xem là giáo dục đạo đức, phẩm chất cho con người. Ngay từ thời cổ đại Hi Lạp Aristot đưa ra phạm trù thanh lọc khi người ta xem kịch nếu có khóc thì sẽ làm người ta trong sạch và cao thượng hơn. Nhà mỹ học Letsxing của Đức cho rằng “Nghệ thuật là hình thái đặc trưng, hình thành từ những tìm tòi, khám phá của người nghệ sĩ về hiện thực đời sống. Nghệ thuật mang đến cái nhìn toàn diện và đầy đủ hơn về xã hội, thể hiện những quan điểm của người nghệ sĩ, từ đó tác động mạnh mẽ đến nhận thức, tình cảm, cảm xúc của người tiếp nhận. Chính vì vậy, nghệ thuật luôn ẩn chứa sứ mệnh cao cả và thiêng liêng, góp phần làm đẹp cho cuộc đời. Tố Hữu đã từng phát biểu: “Nghệ thuật là câu trả lời đầy thẩm mỹ cho con người; thay đổi, cải thiện thế giới tinh thần của con người, nâng con người lên”. Còn Nguyên Ngọc thì khẳng định: “Nghệ thuật là sự vươn tới, sự hướng về, sự níu giữ mãi mãi tính người cho con người”.

- Văn học bồi đắp, định hướng tư tưởng, tình cảm cho con người và thanh lọc tâm hồn con người. Văn học giáo dục con người về:

+ Giáo dục tư tưởng: giúp con người lựa chọn những giá trị sống tích cực, đẹp đẽ như bài học về lòng yêu nước, lòng nhân ái, có lí tưởng sống cao đẹp...

+ Giáo dục tình cảm: giúp con người biết yêu, ghét, vui, buồn đúng đắn, có tâm hồn trong sáng, cao thượng

+ Giáo dục đạo đức: nâng đỡ nhân cách con người khi giúp họ biết phân biệt đúng sai, phải trái, tốt xấu từ đó hình thành mối quan hệ tốt đẹp giữa con người với con người.

=> Mỗi tác phẩm văn học chân chính đều là một lời đề nghị về lẽ sống để con người tự rèn luyện bản thân ngày càng tốt đẹp hơn.

- Giáo dục về đạo đức, phẩm chất cho con người trong văn học diễn ra qua cuộc đối thoại giữa tác giả và người đọc, được gợi mở qua hệ thống hình tượng nghệ thuật độc đáo và cảm xúc mãnh liệt của nhà văn. Vì thế chức năng giáo dục của văn học không khô khan, giáo điều mà sinh động,

đầy sức thuyết phục, không phải ngay lập tức mà ngấm dần, thấm sâu có giá trị lâu bền, gợi được những suy nghĩ sâu xa của con người với cuộc đời.

=> Văn học có khả năng giáo dục và nhân đạo hóa con người, giúp con người hoàn thiện bản thân và có những hành động thiết thực để xây dựng cuộc sống tốt đẹp hơn.

### **3. Chức năng thẩm mỹ**

- Nghệ thuật sáng tạo trên nguyên tắc cái đẹp, vì thế không thể thoát khỏi quy luật của cái đẹp. Giá trị thẩm mỹ xuất phát từ nhu cầu cảm thụ và thưởng thức cái đẹp của con người. “Cái đẹp là điều kiện không thể thiếu được của nghệ thuật, nếu thiếu cái đẹp thì không và không thể có nghệ thuật”.

- Chức năng thẩm mỹ của văn học được thể hiện rõ trên hai bình diện:

+ *Nhà văn khám phá và thể hiện cái đẹp để thỏa mãn nhu cầu thẩm mỹ, khơi dậy những khoái cảm nghệ thuật ở bạn đọc:* Cái đẹp mà văn học mang tới là cái đẹp của cuộc đời như: cảnh thiên nhiên, tạo vật; vẻ đẹp của cảnh đời cụ thể; vẻ đẹp hào hùng của chiến trận; vẻ đẹp của tình đời, tình người; vẻ đẹp của một con người, dân tộc... Đặc biệt văn học có thể khám phá và thể hiện những vẻ đẹp ấy từ hình thức bên ngoài đến bản chất bên trong của đời sống, con người. Ngoài ra, cái đẹp trong tác phẩm văn học còn có thể được thể hiện qua hình thức nghệ thuật của tác phẩm như nghệ thuật xây dựng hình tượng, nghệ thuật sử dụng ngôn từ, hình ảnh, kết cấu...

+ Văn học giúp hình thành thị hiếu, lí tưởng thẩm mỹ, đánh thức bản chất nghệ sĩ và cảm hứng sáng tạo của con người. Thị hiếu là năng lực định giá thẩm mỹ (năng lực nhận biết, đánh giá cái đẹp). Nó giúp con người có khả năng phân biệt cái đẹp, cái xấu; cái thẩm mỹ với cái phi thẩm mỹ, nhận ra nét bi và hài trong các sự vật và hiện tượng, làm giàu kho kinh nghiệm thẩm mỹ, mài sắc các giác quan thẩm mỹ. Thường xuyên tiếp xúc với văn học nghệ thuật ta sẽ thành người sành sỏi, tinh tế, nhạy bén có chuẩn mực đánh giá riêng của mình để phân biệt cái đẹp và không đẹp trong văn học và trong cuộc sống quanh ta. Từ đó, đánh thức bản chất nghệ sĩ và niềm say mê sáng tạo trong mỗi cá nhân.

#### **\* Chức năng giao tiếp:**

Nói đến giao tiếp là nói đến sự giao lưu, thông báo, trao đổi. Nghĩa là ở đây có vấn đề người nói, người nghe, người gửi, người nhận và phương tiện để liên hệ. Ở khâu sáng tác người viết mỗi khi cầm bút là muôn giã bày, chia sẻ, cần nói ra, không nói ra không được. Sống cần phải giao

tiếp nếu không giao tiếp có nghĩa là không sống. Vì thế con người sử dụng nghệ thuật như là một con đường quan trọng để giao lưu với nhau chẳng khác nào như cây cối cần giao lưu với không khí và ánh sáng mặt trời. Sáng tác đầu tiên là muốn giải bày, mang những tâm tư trăn trở của nhà văn tác động vào người khác. Ở mức độ thấp nó gợi sự chia sẻ, đồng cảm, ở mức độ cao hơn nó trở thành “tiếng nói đồng ý, đồng tình” (Tổ Hữu), thành sợi dây liên kết, tiếng kèn tập hợp. Lúc đó nó không chỉ là hoạt động của một người hướng đến một người mà trở thành hoạt động giao tiếp rộng rãi của mọi người. Trong hoạt động giao tiếp này nhà văn không phải là người đưa tin truyền tin một cách bình thường chỉ đơn giản là truyền tải thông tin. Vì tác phẩm văn học chứa đựng tư tưởng tình cảm và mang khuynh hướng xã hội rõ nét. TPVH không đơn thuần là thông báo sự kiện, tri thức mà thể hiện thái độ của con người trước cuộc sống, những suy nghĩ của con người trước cuộc sống. Tác phẩm văn học đưa con người xích lại gần nhau không phải bằng không gian, thời gian mà bằng tình cảm, tinh thần. Tác phẩm nghệ thuật nối liền tác giả - người đọc - người đọc xích lại gần nhau hơn: họ quen nhau, hiểu nhau qua giao tiếp bằng tác phẩm nghệ thuật. Đặc biệt nhờ nghệ thuật con người có thể giao lưu cả quá khứ - hiện tại - tương lai, mang tiếng nói của dân tộc này đến dân tộc khác, thế hệ trước đến thế hệ sau; nó khắc phục khoảng cách về không gian và thời gian đem lại sự giao tiếp nhiều chiều, đem con người trở nên gần nhau hơn.

Vì vậy “Chùng nào tâm hồn một con người cần đến với một tâm hồn khác, chùng đó tác phẩm nghệ thuật còn cần thiết cho con người (Đêgocx).

### **\* Chức năng giải trí:**

Bên cạnh chức năng giao tiếp, văn học còn là nơi để chúng ta giải trí, nhưng đây không phải là giải trí thông thường mà là sự giải trí có tính nghệ thuật. Một sự giải trí nhẹ nhàng, thanh cao và trong sáng. Có nghĩa là sự giải trí trong văn học không những giúp chúng ta giải tỏa bớt sự căng thẳng mệt mỏi đem lại phút giây thư giãn mà khi đắm mình trong không gian nghệ thuật ấy, văn học thanh lọc tâm hồn thúng ta thêm trong và cung cấp thêm những hiểu biết về cuộc sống, xã hội, học tập,... có lẽ văn học đã đem đến cho nhân loại chúng ta một cách nghỉ ngơi khá lí thú, như Ranh Gamzatop đã từng nói nó *vừa là nơi nghỉ ngơi vừa là cuộc hành trình khiến ta hứng thú*. Chính vì vậy, giải trí bằng văn học vừa mang lại niềm vui phấn khích như các hình thức vui khác, vừa làm cho con người trở nên có văn hóa hơn, hiểu và sáng yêu hơn.

Những chức năng của văn học không tồn tại tách rời mà gắn bó chặt chẽ với nhau, làm tốt chức năng này thì đồng thời cũng tạo điều kiện để các chức năng khác phát huy tác dụng. Toàn bộ

các chức năng của văn học luôn tác động qua lại với nhau, luôn tồn tại trong mối quan hệ chuyển hóa nhân quả, và tùy theo điều kiện lịch sử cụ thể của sự phát triển văn học ở các thời đại khác nhau, các dân tộc khác nhau, mối tương quan và trọng tâm của các chức năng cũng thay đổi. Điều đó đòi hỏi khi xem xét chức năng của văn học phải có quan điểm lịch sử đúng đắn.

## MỘT SỐ ĐỀ LUYỆN TẬP

**Đề số 1:** Nhà thơ Thanh Thảo từng chia sẻ:

Tôi yêu chất người đầu tiên

Những giọt sương lặn vào lá cỏ

Qua nắng gắt, qua bão tố

Vẫn giữ lại cái mát lành đầy sức mạnh

Vẫn long lanh bình thản trước vàng dương

(“*Dấu chân qua trắng cỏ*”)

Ý thơ trên đã gợi cho anh/chị suy nghĩ gì về vẻ đẹp của chất người? Hãy làm sáng tỏ vẻ đẹp đó qua việc phân tích hai nhân vật trong các truyện ngắn ở chương trình Ngữ văn 11.

### Hướng dẫn chi tiết:

#### 1. Giải thích

- Bằng những câu thơ đẹp, giàu hình ảnh, xúc cảm và trí tuệ, Thanh Thảo đã bày tỏ quan niệm của mình về vẻ đẹp của con người qua ý tưởng về chất người:

+ Chất người: Phần tinh túy, tinh hoa của đời sống tinh thần thuộc về nhân tính làm nên vẻ đẹp, giá trị của con người (Những năng lực, tình cảm, khát vọng...)

+ Hình ảnh những giọt sương là sự ẩn dụ rất sinh động về vẻ đẹp của chất người:

++ Những giọt sương lặn vào lá cỏ: Vẻ trong sáng, nhỏ bé, bình dị của chất người.

++ Qua nắng gắt, qua bão tố/Vẫn giữ lại cái mát lành đầy sức mạnh/Vẫn long lanh bình thản trước vàng dương: Tương phản với sự hiện diện bé nhỏ, bình dị là một sức sống tiềm tàng mãnh liệt bất chấp mọi nghịch cảnh để vươn lên tỏa sáng khẳng định giá trị cao quý của con người.

- Như thế, vẻ đẹp và giá trị mỗi con người chính là những điều tưởng như bé nhỏ, giản đơn nhưng lại ẩn chứa một sức sống và khao khát mạnh mẽ trong cõi đời đầy bão tố, phong ba.

- Tình yêu của tác giả cho thấy đây là một nguồn cảm hứng lớn trong văn học chân chính.

#### 2. Lý giải

- Tại sao những điều tưởng như bé nhỏ, giản đơn ẩn chứa một sức sống và khao khát mạnh mẽ ấy lại làm nên vẻ đẹp của chất người?

+ Những điều bé nhỏ, trong sáng đã phản chiếu bản chất của con người:

\* Con người thật bé mọn trong vũ trụ và nhân sinh. Bởi thế, điều đầu tiên làm nên chất người lại không phải là sự vĩ đại, lớn lao mà chính là những gì đơn sơ, dung dị nhất.

\* Những gì làm nên chất người cũng thật trong sáng, nguyên sơ. Đó chính là bản tính thuần khiết tốt đẹp tự nhiên mà con người được tạo hóa ban tặng để xây dựng một đời sống gắn kết cùng nhau và cùng gắn bó với vạn vật.

+ Sức sống tiềm tàng trong tâm hồn chính là sức mạnh, là nguồn lực để con người vươn lên khao khát khẳng định bản thân giữa vũ trụ và nhân sinh.

\* Con người ý thức được sự bé nhỏ và hữu hạn nên họ nâng niu những điều quý giá của sự sống, họ trân trọng vẻ đẹp của tâm hồn, tình cảm, những giá trị đạo đức đích thực, luôn giữ cho con người được là người.

\* Con người quý trọng sự sống nên không ngừng mơ ước và nỗ lực đấu tranh xây dựng một cuộc sống tốt đẹp.

- Tại sao chất người lại là nguồn cảm hứng lớn trong văn học?

+ Văn học nghệ thuật ra đời từ nhu cầu, khát vọng của con người trên hành trình nhận thức bản thân và thế giới để đắp xây cuộc sống. Mỗi tác phẩm ra đời đều là một thành quả nghệ thuật chứa đầy cảm xúc, khát vọng chân thành nhất, mãnh liệt nhất về con người và về cuộc đời. (chức năng nhận thức)

+ Trong tình yêu đó, văn học trước hết phải là con người, hướng về con người và đến với văn học là đến với những giá trị nhân bản đích thực thuộc về con người, giúp con người hoàn thiện mình hơn. Tấm lòng nhân đạo của người nghệ sĩ phải hướng đến chất người nguyên sơ, thuần khiết. (chức năng thẩm mĩ)

### **3. Phân tích - chứng minh**

#### **3.1. Nhân vật Chí Phèo**

- Chí Phèo là câu chuyện số phận con người, số phận của chất người trong con người và thái độ cảm phần của nhà văn khi nhân tính bị hủy hoại.

- Từ một Chí Phèo với chất người thuần khiết, đẹp đẽ, nghèo khổ nhưng hiền lành, lương thiện, coi trọng nhân phẩm, khao khát hạnh phúc, các thế lực phong kiến và thực dân đã tước đi quyền sống lương thiện của Chí, hủy hoại cả nhân hình, nhân tính, biến anh thành quỷ dữ tiếp tay cho cái ác, bị cộng đồng xa lánh, khinh bỉ, cả cuộc đời chìm đắm trong những cơn say u tối.

- Chí Phèo cũng là tiếng nói ngợi ca vẻ đẹp và sức mạnh tiềm ẩn của nhân tính trong cuộc đấu tranh với cái ác.

+ Tình yêu nguyên sơ và sự chăm sóc ân cần của một thứ lòng tốt thuần hậu ở Thị Nở, cũng là vẻ đẹp của chất người, đã thổi bùng ngọn lửa của nhân tính: những rung động đơn sơ, sự xúc động chân thành, lòng biết ơn, khao khát yêu thương, gắn kết...Nhân tính đã hồi sinh bất chấp nghịch cảnh.

+ Sự trỗi dậy của chất người không những giúp anh tìm lại được tình yêu cuộc sống mà còn thức tỉnh sức mạnh căm thù và ý thức phản kháng với cái ác. Hành động giết người, tự sát đâm máu cũng chính là hành động quyết liệt nhân danh tính người để bảo vệ những điều tốt đẹp.

- Qua Chí Phèo, Nam Cao còn khấn thiết đặt ra câu hỏi về trách nhiệm bảo vệ tính người:

+ Khi Chí thức tỉnh, khao khát hoàn lương thì những cái nhìn định kiến cay nghiệt đã cắt đứt con đường quay về, anh tự kết liễu đời mình đầy oan nghiệt. Tính người hồi sinh nhưng quyền làm người bị từ chối.

+ Cái chết của Chí còn để lại nỗi ám ảnh về sự nổi dãi của bi kịch nhân tính trong một xã hội bạo tàn. Vòng xoáy bạo liệt ấy sẽ không thôi vùi dập phần người nếu không có một sự thay đổi.

\* Tỏa sáng với những sáng tạo độc đáo trong nghệ thuật xây dựng nhân vật, hình tượng Chí Phèo đã kết tinh những khám phá sâu sắc về chất người Đó là tầm vóc của tư tưởng nhân đạo lớn.

### ***3.2. Nhân vật quản ngục trong “Chữ người tử tù” có chất người cao quý như sự hiện diện lặng lẽ của cái đẹp giữa cuộc đời***

- Quản ngục-một thanh âm trong trẻo của thiên lương bị đặt nhầm chỗ.

+ Viên quản ngục có tư chất nghệ sĩ và tình yêu cái đẹp tha thiết. Đó còn một người biết kính trọng tài năng, khí phách, có tấm lòng biệt nhỡn liên tài.

+ Thế nhưng, ông lại đang đại diện cho quyền lực của gông xiềng, tội ác, ở “nơi người ta sống bằng tàn nhẫn, bằng lừa lọc”, ông là cái thuần khiết bị dày giữa một đồng cặn bã, là người có tâm điền tốt và thẳng thắn, lại phải ăn đời kiếp với lũ quay quắt.

- Quản ngục-Sự vươn lên của chất người bằng sức mạnh của cái đẹp

+ Cái đẹp lý tưởng ở Huân Cao đã đánh thức chất người bị vùi lấp trong hoàn cảnh tăm tối ở quản ngục. Cảm phục và tiếc cho một tài năng, con người này đã lựa chọn sống thực với bản chất thiên lương của mình, bảo vệ, gìn giữ cái đẹp.

+ Rung động trước cái đẹp ngay trong chôn lao tù tăm tối, lĩnh hội di nguyện của bậc anh hùng trong phút biệt ly, quản ngục giác ngộ được những chân lý cao cả của nghệ thuật. Con người ấy cao cả hơn, bản lĩnh hơn trong giọt nước mắt “bái lĩnh”. Chất người thực sự tỏa sáng dưới sức mạnh của cái đẹp. Ông chính là "dòng chữ cuối cùng" đẹp nhất của Huân Cao.

- Qua nhân vật quản ngục, nhà văn còn khẩn thiết đặt ra sứ mệnh bảo vệ thiên lương và cái đẹp

+ Trong xã hội bạo tàn, cái ác ngự trị, con người không được sống trọn vẹn với thiên lương cao quý của mình

+ Trong xã hội bạo tàn, cái đẹp bị vùi dập, có số phận bi thương. Để đến với cái đẹp chân chính, con người phải chịu đựng mất mát, hy sinh.

\* Với sự độc đáo của bút pháp lãng mạn, ngôn ngữ cổ kính, Nguyễn Tuân đã giúp người đọc nhận ra sự tồn tại âm thầm mà mãnh liệt của cái đẹp ẩn sâu trong chất người đẹp đẽ. Đây là cái tâm cao cả của một nghệ sĩ luôn tôn thờ cái đẹp.

#### **4. Bình luận**

- Việc tiếp cận hai nhân vật Chí Phèo và Quản ngục đã làm sáng rõ quan niệm của Thanh Thảo về vẻ đẹp của chất người trong cuộc đời và cả trong văn học

- Quan niệm này thật sâu sắc có ý nghĩa lí luận trong sáng tác và tiếp nhận:

+ Với người sáng tác, khám phá và thể hiện vẻ đẹp và sức sống của chất người là thiên chức và cũng là thách thức trên con đường sáng tạo nghệ thuật chân chính, vì con người. Muốn vậy nhà văn cần có một tầm nhận thức, một tấm lòng sâu sắc hướng về con người và đề cao nguyên tắc sáng tạo.

+ Với người tiếp nhận: Đây là một tiêu chí quan trọng định hướng con đường chiếm lĩnh và đánh giá một tác phẩm thành công, hấp dẫn.

**Đề số 2:** Anh /chị hãy trình bày suy nghĩ của mình về nhận xét sau đây của nhà văn Pháp G.Đuy-a-men : *“Một tiểu thuyết thực sự hứng thú là tiểu thuyết không chỉ mua vui cho chúng ta , mà chủ yếu hơn là giúp chúng ta nhận thức cuộc sống , lí giải thế giới”.*

### **Hướng dẫn chi tiết:**

## **I. MỞ BÀI**

-Sách vở là món ăn tinh thần không thể thiếu được trong cuộc sống con người . Nhưng có nhiều loại sách vở khác nhau . Mỗi loại sách đều mang đến cho người đọc những hiểu biết nhất định về các vấn đề xã hội .

-Trong các loại sách ấy , một loại sách có tác dụng bồi bổ tinh thần con người vô cùng quý giá , ấy chính là sách văn học . Khi bàn về sách văn học , đặc biệt là thể loại tiểu thuyết , nhà văn Pháp G.Đuy-a-men nói : *“Một tiểu thuyết... lí giải thế giới”*

## **II.THÂN BÀI**

### **1. Giải thích**

-*Một cuốn tiểu thuyết thực sự hứng thú:* là một cuốn tiểu thuyết hay , có giá trị về nhiều mặt , cả nội dung lẫn hình thức phản ánh . Cuốn tiểu thuyết đó sẽ mang lại cho độc giả nhiều niềm vui , giải tỏa những ức chế trong cuộc sống đời thường . Độc giả sẽ có những khoảnh khắc cùng sống với nhân vật , cùng chia ngọt sẻ bùi hay phiêu lưu cùng nhân vật , chìm đắm trong suy tư , trầm trồ cùng nhân vật .

-*Một cuốn tiểu thuyết không chỉ mua vui cho chúng ta , mà còn chủ yếu hơn là giúp đỡ chúng ta nhận thức cuộc sống, lí giải thế giới :* có nghĩa là cuốn sách không chỉ giúp con người thư giãn đầu óc mà còn đem lại cho con người những hiểu biết mới .

### **2. Lí giải:** Những giá trị do sách vở đem lại

-Sách đem đến cho người đọc những tri thức về lịch sử : mỗi tác phẩm văn học đều là sản phẩm của một thời kì lịch sử nhất định , qua đó chúng ta hiểu hơn về thời đại đó . Một tiểu thuyết không thể thay thế một cuốn sách lịch sử viết về cùng thời đại đó nhưng nếu những biến cố lịch sử được thể hiện dưới ngòi bút của các tác gia văn học thì sự kiện đó sống động hơn nhiều

-Trong mỗi tiểu thuyết nói riêng, mỗi tác phẩm văn học chân chính nói chung, ta gặp những chân lí cuộc đời, những lẽ sống, tình người cao đẹp, những giá trị này có khả năng nâng đỡ tinh thần con người, tạo ra thế đứng mới và cách ứng xử thẩm mĩ mới của con người.

+ Trong tác phẩm “*Mùa lạc*” của Nguyễn Khải, ta rút được một chân lí của cuộc sống: “*Ở đời này không có con đường cùng ...bước qua ranh giới ấy*”.

+ Những tác phẩm của Nam Cao thấy được lẽ sống của tình thương: *Đời thừa* (*Kẻ mạnh không phải ...trên đôi vai mình*), truyện *Lão Hạc*.

- Các kiến giải mà nhà văn đưa ra liên quan tới số phận của các nhân vật trong câu chuyện được kể, đó là những tri thức của cuộc sống, là vốn sống giúp chúng ta trả lời những vấn đề đặt ra trong cuộc sống của bản thân .

### III. KẾT LUẬN

- Phải tạo thói quen đọc sách, coi sách vở là người bạn đồng hành lí tưởng, người thầy dẫn dắt trên con đường mình đi tới .

-Đọc sách, phải có sự suy nghĩ, chọn lọc .

**Đề số 3:** Bình luận ý kiến của Đôxtôipxki: “Cái đẹp cứu rỗi thế giới”

#### Hướng dẫn chi tiết:

### I. MỞ BÀI

### II. THÂN BÀI

#### 1. Giải thích

##### ***1.1. Cái đẹp là một phạm trù của mỹ học, quan niệm về cái đẹp rất phong phú***

+ Aristotêlê : “*Cái đẹp nằm trong kích thước của trật tự*” → như vậy thì những cái gì quá lớn hoặc quá nhỏ đều không thể coi là cái đẹp .

+ Hécđơ: “*Cốt lõi của cái đẹp là ở chân lí. Bất cứ cái đẹp nào cũng dẫn đến chân lí và điều thiện*”

+ Xtăngđan: “*Cái đẹp là sự mời gọi của hạnh phúc*”

+ *Triết học phương Đông*: Cái đẹp là sự hài hoà, cân đối.

=> Theo quan điểm thẩm mĩ thì cái đẹp là sự tổng hoà theo một tiêu chí thẩm mĩ nào đó , sẽ luôn song hành cùng cái chân và thiện .

- Cái đẹp có thể tìm thấy trong tự nhiên, trong đời sống xã hội, trong chính trị, tôn giáo, đặc biệt là ở con người. Con người là cái đẹp toàn mĩ nhất, là thước đo mọi giá trị của vũ trụ.

- Cái đẹp có nhiều nhất trong văn học, nó biểu hiện tập trung hơn và lí tưởng hơn

- Cái đẹp trong cuộc sống đi vào nghệ thuật, văn học sẽ được thăng hoa.

##### ***1.2. “Cái đẹp cứu rỗi thế giới”***

- Cứu rỗi là thuật ngữ của tôn giáo, nhằm nhấn mạnh tác dụng lớn lao của cái đẹp:
  - + Duy trì sự tồn tại và phát triển của thế giới
  - + Nếu con người không say mê cái đẹp, cuộc sống không tuân theo qui luật của cái đẹp thì sẽ tận thế.
  - + Thanh lọc tâm hồn con người, loại bỏ cái xấu, cái ác .
  - + Thoát khỏi dục vọng tầm thường, những tội lỗi .
  - + Hướng con người tới một thế giới lí tưởng
  - + Giúp con người có một niềm tin ở tương lai, cuộc sống, duy trì, hồi phục, nuôi dưỡng niềm tin
  - + Đánh thức khát khao của con người, hướng tới thế giới chân, thiện , mỹ
- (*dẫn chứng* : cái đẹp của sự tài hoa, khí phách –Huân Cao ; cái đẹp của tài hoa, nghệ sĩ – Ông lái đò ; cái đẹp của tư tưởng, phẩm chất trong con người HCM-Nhật kí trong tù)
- Ý kiến của bản thân về cái đẹp .

## 2. Lí giải

- Hành trình cuộc sống của con người luôn đi tìm cái đẹp
- Quan niệm về cái đẹp không phải là bất biến, nó có thể thay đổi theo những tiêu chí khác nhau của lịch sử, dân tộc, sở thích cá nhân...
- Con người biết yêu cái đẹp sẽ sống trong sạch, xa lánh, chống lại cái xấu, biết bảo vệ cái đẹp .
- Con người muốn thoả mãn nhu cầu thưởng thức cái đẹp thì hãy tìm đến văn học, vì trong văn học cái đẹp được nhân đôi .

## III. KẾT LUẬN